

EL PASSAT DES D'UNA PERSPECTIVA QUOTIDIANA

E. PRAT i P. VILA: **Notes i dietaris de la família Fina (1561-1878)**, Ed. Arxiu Municipal de Palafrugell, Palafrugell, 1998, 124 pp.

La publicació de les notes i dietaris de la Família Fina (1561-1878) ha estat el fruit, com bé assenyalava en el pròleg el director de l'Arxiu Històric de Girona, Josep Matas, de la conjunció de tres factors que s'interrelacionen. D'una banda el fet que als arxius públics ingressin, cada vegada amb més freqüència, documentació d'origen privat fruit de la millora en infraestructures dels arxius públics en els darrers temps. De l'altra, l'interès particular per preservar en òptimes condicions el llegat dels avantpassats juntament amb la voluntat de donar-lo a conèixer i contribuir així a augmentar el nostre coneixement sobre aspectes del passat, difícils de percebre per mitjà d'altres fonts. Un tercer element seria, lligat als anteriors, l'interès creixent dels investigadors «pels àmbits de la història que la documentació privada permet estudiar, [com] la història local, [...] la cultura popular o [...] la història de la vida quotidiana», (p. 6).

El treball que aquí ressenyem ha estat possible per la donació, feta per Lluïsa Fina i Rocas l'any 1995, d'aquest material documental que comprèn cronològicament des del 1561 al 1878 i que en l'actualitat es pot consultar al Fons Fina, de l'Arxiu Municipal de Palafrugell. Les notes i dietaris publicats han estat estudiats i preparats per Enric Prat i Pep Vila, ambdós llicenciats en filologia catalana i amb experiència en el tractament de documents d'origen popular, ja que ja han editat diversos manuscrits dels segles XVI-XIX, sobretot rossellonesos, juntament amb el teatre i la prosa de Josep Sebastià i Pons.

La intenció inicial d'ambdós investigadors era editar només el diari de l'hisen-

dat palafrugellenc Joaquim Fina (1817-1895), escrit entre el 1842 i el 1878, i que presenta «una regularitat decreixent i algunes llacunes», (p. 9). amb un contrast marcat entre dues etapes. En la primera, del 28 de febrer de 1842 fins al primer de novembre del 1843, «amb llargues temporades d'anotacions diàries que es redueixen gairebé a deixar constància de l'evolució del temps i de les incidències, i sobretot del resultat, de jornades dedicades a la caça i a la pesca i al profit gastronòmic consegüent», (p. 13). En la segona part però, les anotacions eren més irregulars, no n'hi ha cap entre l'abril del 1854 i el febrer de 1864, però amb evidències d'activitats econòmiques familiars i d'esdeveniments polítics a causa de la progressiva assumptió, per part de l'autor, de responsabilitats en ambdós àmbits. Del dietari, els editors en destaquen sobretot la constància obsessiva amb què Joaquim Fina anota el temps, així com les escasses referències que fa a la vida familiar.

Malgrat que, com ha estat assenyalat anteriorment, la intenció d'Enric Prat i Pep Vila era publicar només aquest dietari, finalment la publicació recull material divers organitzat en sis apartats: notes sense ordre cronològic escrites amb lletra del segle XIX i que corresponen, menys una del 1542, al període 1561-1622 juntament amb d'altres realitzades, entre el 1680 i el 1694, per Martí Fina i Planes en què en destaquen dues que fan referència a incursions de pirates a Calella el 1597 i el 1605; una «recepta per al mal de queixal» de finals del XVII i principis del XVIII; un «règim alimentari per a un malalt» de finals del segle XVII; el dietari de Joaquim Fina (1842-1878), al qual hem fet referència amb anterioritat; una «nota sobre el produït del suro» (1861-1867); un text anònim sobre el curs d'una malaltia de l'abril de 1866, potser escrit per Joaquim Fina, malgrat que la lletra, segons els editors, no sembla correspondre's amb la del dietari.

Fent ús de la seva metodologia disciplinària, aquests dos filòlegs han donat un tractament rigorós als textos, amb una transcripció acurada, partint del fet que «la major part dels fragments dels segles XVI-XVII s'han conservat en una còpia feta al segle XIX per un dels membres de la família [trobat-s'hi] llacunes i errors en la interpretació de la llengua dels originals desapareguts», (p. 17). En l'edició ha estat respectada la grafia dels textos originals, tot i que ocasionalment s'hi ha afegit alguna lletra o paraula en cursiva per tal de facilitar-ne la comprensió, així com notes explicatives i l'ús del sistema de puntuació actual. Cal tenir en compte que, com diuen els editors «cap dels textos no té voluntat literària i la

llengua acusa la despreocupació ortogràfica, morfosintàctica i lèxica», (p. 14).

Aquests tipus de text, notes, dietaris són «obres que dins la seva modèstia literària i històrica ens donen una visió des de dintre de la vida quotidiana i de la llengua durant el temps que testimonien», (p. 15), fent parlar en primera persona els veritables protagonistes de la història, les persones massa sovint menystingudes en l'estudi dels esdeveniments polítics o de les transformacions econòmiques.

Es tracta doncs d'un treball realitzat amb rigor científic que ens presenta uns textos de fàcil comprensió i àmplia difusió, de lectura amena i àgil amb múltiples elements que criden l'atenció del lector com les notes referides al curs d'una malaltia, de la qual es diu que podien ser febres, en què, a més de prendre pastilles, es pot observar com a element diari en la dieta del malalt el consum de xocolata o bé l'èmfasi posat en el temps meteorològic. La publicació i lectura de notes i dietaris com el de la família Fina de Palafrugell, ha de servir, doncs, per acostar la història i la vida quotidiana dels nostres avantpassats de manera directa, sense interpretacions filtradores, no només als historiadors sinó al gran públic en general.

Josep Torró